

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 28 september 2022
Ons kenmerk 39/5.13/2022001500
Behandeld door team Bestuur en Concernzaken
Onderwerp: Reactie Miljoenennota en Septembercirculaire
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij informeren wij u over onze eerste reactie op de Miljoenennota en Troonrede en geven wij een eerste duiding aan de recent verschenen Septembercirculaire. Deze informatie kan relevant zijn voor de begrotingsbehandeling in uw Staten.

Wij delen de constatering van de Koning dat de huidige manier van leven stuit op grenzen. Bestaanszekerheden lijken weg te vallen en vragen om houvast. Met de problemen die daar bovenop komen, zoals de geopolitieke verhoudingen in de wereld, doet de Koning een terecht beroep op de veerkracht van onze samenleving. Wat echter ontbrak in zijn verhaal is het perspectief om de verandering in gang te zetten. Veel duiding van problemen, maar weinig oplossingsrichtingen.

Landbouw en natuur

De thema's natuur en milieu zijn, met zorgen over de stikstofaanpak, nog nooit zo'n groot onderwerp geweest in de Troonrede, maar het ontbreekt nog steeds aan perspectief voor de landbouw. Vermindering van de stikstofuitstoot is noodzakelijk, ook vanwege gerechtelijke uitspraken en om ervoor te zorgen dat de vergunningverlening niet stil komt te liggen. Industrie, mobiliteitssector én landbouw moeten de uitstoot naar beneden brengen, in het belang van de natuur en biodiversiteit. Wij blijven inzetten op innovatie en de omslag naar natuurinclusieve landbouw. Dat biedt boeren toekomstperspectief en is belangrijk voor een vitaal platteland, maar daar is duidelijkheid voor nodig. Het is daarom belangrijk om komend jaar voldoende tijd te nemen voor een zorgvuldige en gedragen uitwerking per gebied. Wij gaan voor het beste plan voor Drenthe en werken met alle betrokken partijen verder aan gezamenlijke oplossingen.

Naast de vrijwillige aankoopregeling blijft Drenthe inzetten op innovatie en verduurzaming, zoals het programma Duurzame Melkveehouderij.

De provincies hebben het Rijk verzocht om een bevoorschotting voor de uitvoeringskosten in het kader van de opgave stikstof. Dit heeft ertoe geleid dat iedere provincie voor 2022 en 2023 een bedrag van € 1,2 miljoen per jaar toegezegd heeft gekregen. Op voorstel van de provincies zal er ook op basis van de uitkomsten van het onderzoek conform artikel 2 van de Financiële Verhoudingswet een correctie plaatsvinden op deze bedragen, daar waar het gaat om uitvoeringskosten die incidenteel en additioneel zijn aan de reguliere taken.

Energiecrisis

Het Kabinet komt met € 18 miljard om de gevolgen van de energiecrisis te compenseren. Dat is hard nodig om huishoudens met een kleine beurs door de winter te helpen. Ze constateren zelf ook dat dat niet genoeg is, maar bijvoorbeeld een prijsplafond voor energie en afroaming van de winsten van energiebedrijven zijn wel een klein begin. Die maatregelen kunnen de inzet van de decentrale overheden goed versterken. Wij ondersteunen huishoudens bijvoorbeeld met de isolatieregeling en zoeken extra middelen in de begroting voor volgend jaar.

Het Kabinet ziet ook dat wij onafhankelijker moeten worden in onze energievoorziening. Versnelling van de energietransitie is noodzakelijk met windenergie en ook waterstof, maar ook op korte termijn een intensiever gebruik van de gasopslag in Langelo. Reden voor ons om te blijven hameren op een gelijke behandeling bij eventueel optredende schade aan woningen. Het Kabinet neemt de schrijnende problemen van Groningen gelukkig heel serieus. Wij vinden dat Langelo ook onder de omgekeerde bewijslast moet blijven vallen, zoals de inwoners bestuurlijk ook is voorgehouden. En als dat juridisch ingewikkeld is, moet er een passende oplossing komen. Die ligt er nog niet.

Economie en ondernemen

Het midden- en kleinbedrijf (mkb) is in Drenthe de banenmotor bij uitstek. De economie herstelt zich sneller dan verwacht, maar binnen het mkb wordt ook een categorie zwaar getroffen door de torenhoge energierekeningen. Het mkb lijkt niet mee te delen in de € 18 miljard compensatie, maar wordt wel ontzien in de belastingverhogingen voor het bedrijfsleven. Ook stuurt het Kabinet aan op een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor mkb en startups, met ondersteuning bij verduurzaming van bedrijven en inzet op topsectoren, waarbij voor Noord-Nederland ook de waterstofeconomie van betekenis is.

Rijksdiensten; defensie

Het Kabinet investeert in defensie om de krijgsmacht te versterken en te moderniseren. Ook in het coalitieakkoord en de Begroting 2022 werd al fors geïnvesteerd in defensie. Hiermee wil het Kabinet de basis op orde brengen. Wij blijven ons in Drenthe onverminderd inzetten voor het behoud van de kazerne in Assen en de daarbij behorende werkgelegenheid.

Woningnood

Evenals vorig jaar, benoemde de Koning in de Troonrede de nijpende woningmarkt als één van de grote problemen. Het Kabinet benadrukt dat een goede

betaalbare woning voor iedereen van het grootste belang is en blijft en noemt het bieden van een veilig thuis aan een ieder een kerntaak van de overheid. Het Kabinet had de regie op de woningmarkt al naar zich toe getrokken, met het aanwijzen van een minister voor Volkshuisvesting en het opstellen van de nationale bouw- en woonagenda. Voor de 900.000 woningen die het voor 2030 wil realiseren, heeft Drenthe haar bod al uitgebracht. Naar alle waarschijnlijkheid worden de prestatieafspraken in de vroege herfst van dit jaar getekend.

Kansengelijkheid

In een tijd waarin het moeilijk lijkt oog en oor te hebben voor de beweegredenen van een ander, blijkt eens te meer dat kansengelijkheid geen vanzelfsprekendheid is. Het Kabinet wil fors inzetten op het versterken van het middelbaar, hoger en universitair onderwijs. Dit heeft de allerhoogste prioriteit van het Kabinet. Voor kwaliteit en kansengelijkheid trekt het Kabinet beide € 1 miljard per jaar uit. Goed kunnen lezen, schrijven en rekenen blijft de basis voor een goede voorbereiding voor de latere toekomst op de arbeidsmarkt. In Drenthe zetten wij hier met de Sociale Agenda al langjarig op in, onder meer met het onderzoek naar overerfbare armoede en het bondgenootschap voor een geletterd Drenthe. Samen met de Drentse gemeenten en onderwijspartijen werken wij hard aan gelijke kansen voor iedereen. Wij willen dat je gezond, gelukkig en veilig kunt opgroeien in Drenthe, met goede zorg, goed onderwijs, passende woningen, zonder armoede. In Drenthe mag je zijn wie je wilt zijn.

Cultuur

Het belang van de culturele en creatieve sector voor de samenleving wordt onderschreven in de Troonrede. Kunst en cultuur stellen ons in de gelegenheid om uiting te geven aan onderwerpen die in het dagelijks leven soms lastig te bespreken zijn. De cultuursector is in de coronaperiode hard geraakt. Het Kabinet investeert daarom in herstel, vernieuwing en groei. Kunst en cultuur moeten voor iedereen toegankelijk zijn. Dit is voor Drenthe ook van groot belang. Daarom blijven wij ook inzetten op herstel van de sector en het stimuleren van nieuwe initiatieven.

Rechtsstaat en ondermijning

Het Kabinet investeert in een betere bescherming van de hoeders van de rechtsstaat, onder wie politici en bestuurders. Dat is belangrijk om mensen geïnteresseerd en geëngageerd te houden voor het openbaar bestuur. In een tijd van polarisatie en meer tegengestelde belangen zien wij namelijk ook dat de bejegening van onze politici verhardt en soms zelfs resulteert in bedreiging.

Inzet op ondermijning blijft ook voor Drenthe van belang. Ons buitengebied is kwetsbaar voor ondermijnende criminaliteit. Wij willen dan ook blijven inzetten op bewustwording en weerbaarheid binnen onze samenleving.

Asielopvang

Het Kabinet werkt aan oplossingen om de opvang van vluchtelingen structureel goed te regelen in het hele land. Dat vinden wij belangrijk, omdat ook wij de situatie in Ter Apel de afgelopen maanden met afschuw hebben aangezien. Veel gemeenten in Drenthe nemen op dit moment hun verantwoordelijkheid al in de opvang van vluchtelingen en zullen dit ook blijven doen. Het is goed dat gewerkt

wordt aan een spreiding over het land met voldoende middelen voor alle partijen die een rol vervullen in de keten van (nood)opvang, zodat iedereen die gevlucht is voor geweld en onderdrukking kan rekenen op een opvangplek in Nederland.

Mobiliteit/Deltaplan

Voor wat betreft de bereikbaarheid van onze woningen kijken wij reikhalzend uit naar financiering voor het oplossen van de problemen met het spoor tussen de Randstad en Noord-Nederland. Deze spoorlijn is van grote betekenis voor de economie en leefbaarheid van de Regio Zwolle en Noord-Nederland. Het is een populaire treinverbinding; elke dag maken er tienduizenden mensen gebruik van. Maar de verbinding is ook kwetsbaar; alle treinen die van en naar Noord-Nederland gaan, moeten via een kort stukje intensief bereden spoor van Zwolle naar station Meppel. Bovendien zijn hier veel spoorwegovergangen en wissels. Gevolg is dat treinen vaak niet op tijd of soms zelfs helemaal niet rijden. Wanneer dit gebeurt, is het complete landsdeel Noord-Nederland onbereikbaar per spoor. Met een aantal maatregelen is dit op korte termijn op te lossen. De financiering voor het oplossen van de flessenhals en het vergroten van de capaciteit op het spoor (frequentieverhoging) moet een plek krijgen in de € 6 miljard die nog staat gereserveerd voor de ontsluiting van de NOVEX-gebieden. Als je deze veranderingen doorvoert en meer treinen kunt laten rijden op het spoor, komen de twee landsdelen aanzienlijk dichterbij elkaar en dat is goed voor de woningmarkt, de arbeidsmarkt en de economie. Voor bedrijven, werknemers, studenten en scholieren is goede infrastructuur een essentiële factor om zich nu en straks in de regio te blijven vestigen, wonen, werken en studeren. Wij kijken hiervoor naar de gamechanger voor onze regionale economie en de bereikbaarheid voor heel Noordoost-Nederland: de Nedersaksenlijn.

Septembercirculaire

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven (accresrelevante uitgaven; ARU). Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de ARU direct invloed op de ontwikkeling van de algemene uitkering en daarmee op de omvang van het Provinciefonds. De jaarlijkse toe- of afname van het Provinciefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd. Het Kabinet heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) het voorstel gedaan om het volumedeel van het accres voor 2022-2025 vast te zetten op stand Voorjaarsnota 2022. Het IPO heeft niet met dit voorstel ingestemd. Het accres voor het Provinciefonds wordt daarom tot en met 2025 op de reguliere wijze berekend. De accresraming voor het jaar 2022 en verder is in de Septembercirculaire opgenomen.

Vanaf 2026 is het accres vastgezet op een plus van in totaal € 1 miljard bovenop de stand Miljoenennota 2022. Het accres wordt vanaf 2026 enkel nog aangepast voor de loon- en prijsontwikkeling. Als gevolg hiervan is er voor alle jaren tot en met 2025 sprake van een jaar-op-jaar opwaartse bijstelling van het accres. In 2026 wordt er eenmalig € 80 miljoen ter beschikking gesteld (van in totaal € 100 miljoen, waarvan € 20 miljoen in het Btw-compensatiefonds wordt gestort).

Dit zorgt er op het eerste gezicht voor dat 'het ravijn' wat minder diep lijkt, maar het is zeker niet verdwenen en de bevrozing van het volumedeel van het accres is bovendien structureel vanaf 2026. Dit zal in de jaren na 2026 alsnog zichtbaar worden, maar in de huidige overzichten is dit slechts beperkt zichtbaar.

Een en ander levert het volgende beeld op van de algemene uitkering Provinciefonds voor Drenthe:

	2022	2023	2024	2025	2026
Meicirculaire 2022/Begroting '23	€ 162.777.875	€ 171.214.580	€ 179.433.962	€ 179.906.136	€ 167.980.904
Septemercirculaire 2022	€ 166.005.993	€ 174.332.800	€ 186.284.546	€ 184.246.021	€ 172.217.354
Bruto verschil met raming in begroting 2023	€ 3.228.118	€ 3.118.220	€ 6.850.584	€ 4.339.885	€ 4.236.450
taakmutatie programma natuur	€ 1.907.206	-€ 480.674			
Netto effect sept circulaire vrije ruimte	€ 1.320.912	€ 3.598.894	€ 6.850.584	€ 4.339.885	€ 4.236.450
Stand vrije bestedingsruimte begroting 2023	€ 7.227.650	€ 1.469.806	€ 6.067.716	-€ 1.053.079	-€ 18.639.029
Stand vrije bestedingsruimte na verwerking septemercirculaire 2022	€ 8.548.562	€ 5.068.700	€ 12.918.300	€ 3.286.806	-€ 14.402.579

De verwerking van specifieke uitkeringen (SPUKS) loopt niet via het Provinciefonds. Hierover worden apart afspraken gemaakt met de desbetreffende ministeries.

Wij gaan ervan uit u hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris